

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vytěsnění - soudní rozhodnutí o přiznání práva na dorovnání

Začátkem letošního roku nabyla účinnosti rozsáhlá novela zákona o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“), které byla v odborném prostředí věnována široká pozornost. Stranou širší pozornosti však dosud zůstávají změny, které novela přinesla do procesu nuceného přechodu účastnických cenných papírů, označovaného také jako vytěsnění menšinových akcionářů.

Novela se samotného procesu vytěsnění dotkla spíše kosmeticky, když například výslovně upravila pozici správní rady pro případ, že k vytěsnění dochází v akciové společnosti s monistickým systémem. Dále lze zmínit nově zavedené vynětí peněžních prostředků převedených pověřené osobě z majetkové podstaty hlavního akcionáře pro případ jeho úpadku, které doposud v právní úpravě absentovalo, anebo vyjasnění otázky posuzování kritéria podle § 375 písm. a) ZOK, které je vázáno na jmenovitou hodnotu akcií pro případ, že k vytěsnění dochází ve společnosti, která má vydány kusové akcie (srov. novela § 257 odst. 4 ZOK). Výrazněji však novela zasáhla do práva na dorovnání protiplnění, které je z hlediska soudních řízení vedených v souvislosti s vytěsněním zcela zásadní. Tento článek je věnován stručnému zamyšlení nad některými aspekty novelizovaného ustanovení § 390 odst. 3 ZOK, které pojednává o soudním rozhodnutí, kterým bylo právo na dorovnání přiznáno.

Zákon nově stanoví, že v soudním rozhodnutí, kterým bylo přiznáno právo na dorovnání, soud určí výši dorovnání ve vztahu ke každému druhu akcie a jinému účastnickému cennému papíru a rovněž celkovou výši dorovnání zvýšenou o částku úroků podle § 388 ZOK (úrok obvyklý, srov. § 1802 občanského zákoníku) ode dne přechodu vlastnického práva k účastnickým cenným papírům, o částku úroků z prodlení a částku předpokládaných účelně vynaložených nákladů spojených s plněním do soudní úschovy.

Před novelou v podstatě panovala shoda na tom, že právo na dorovnání u soudu je uplatňováno žalobou na plnění, jíž se vytěsnění vlastníci domáhají vůči hlavnímu akcionáři zaplacení dorovnání. Z prvního čtení novelizovaného ustanovení je však zřejmé, že toto již neplatí, když zákon výslovně stanoví, že v rozhodnutí, kterým soud přizná právo na dorovnání, současně také určí výši dorovnání. Žalobou na přiznání práva na dorovnání se tak nově vytěsnění vlastníci účastnických cenných papírů zřejmě budou domáhat zaplacení dorovnání protiplnění ve výši určené soudem. Tímto je jednak potvrzeno, co již bylo dovozováno judikaturou Nejvyššího soudu, a sice že soud není vázán žalobním návrhem, co do výše požadovaného dorovnání^[1], a současně je zřejmé, že žaloba na přiznání práva na dorovnání, již není čistě žalobou na plnění, nýbrž žalobou *sui generis* obsahující jak prvky žaloby na plnění - zaplacení dorovnání, tak žaloby na určení výše dorovnání soudem.

Kromě toho soud musí určit výši dorovnání ve vztahu ke každému druhu akcie a jiného účastnického cenného papíru, z čehož nelze dovozovat jinak, než že se soud musí zabývat přiměřeností protiplnění ve vztahu ke všem druhům účastnických cenných papírů příslušné společnosti, aniž by bylo rozhodné, ve vztahu ke kterým druhům účastnických cenných papírů byla přiměřenost protiplnění zpochybněna. Takový požadavek v případě společností, které vydaly více druhů účastnických cenných papírů, však přináší řadu praktických obtíží a rovněž naráží na zásadu hospodárnosti a rychlosti soudního řízení. Není například zřejmé, do jaké míry by měl soud přiměřenost protiplnění zkoumat ve vztahu k těm druhům účastnických cenných papírů, u kterých přiměřenost protiplnění

nebyla nikým zpochybněna (zda by například v případě jmenování znalce měl nechat zjišťovat také hodnotu těchto účastnických cenných papírů, což by jistě nebylo hospodárné, anebo zda by měl převzít závěry znaleckého posudku, kterým hlavní akcionář doložil přiměřenost protiplnění). Kromě toho je nejasné, jakým způsobem soud bude rozhodovat, pokud dospěje k závěru, že protiplnění za některý druh účastnických cenných papírů, u kterého byla přiměřenost žalobou zpochybněna, nebylo přiměřené, zatímco u jiného druhu, u kterého přiměřenost protiplnění zpochybněna nebyla, bylo přiměřené. Dle zákona je totiž soud povinen určit výši dorovnání ke všem druhům účastnických cenných papírů, proto bude soud zřejmě povinen určit výši dorovnání ve vztahu k tomu druhu účastnického cenného papíru, u kterého zjistil nepřiměřenost původního protiplnění a současně ve vztahu k jinému druhu účastnického cenného papíru, u kterého přiměřenost protiplnění zpochybněna nebyla, a které je dle zjištění soudu přiměřené, určit, že se výše dorovnání rovná nule.

Celkovou výši dorovnání je pak soud povinen navýšit o částku úroků obvyklých podle § 388 ZOK ode dne přechodu vlastnického práva k účastnickým cenným papírům. V důvodové zprávě toto zpřesnění zákonodárce zdůvodnil údajnou nejistotou, zda se dorovnání úročí, a případně od jakého okamžiku.^[2] Toto zpřesnění lze hodnotit pozitivně, avšak nejistota ohledně úročení doplatku protiplnění úrokem obvyklým v podstatě nepanovala, neboť úročení bylo možné dovodit výkladem dosavadní právní úpravy, podle níž měli vytěsnění vlastníci právo na přiměřené protiplnění (§ 376 odst. 1 ZOK), které se úročí úrokem obvyklým (§ 388 odst. 1 ZOK), a v případě zjištění, že poskytnuté protiplnění nebylo přiměřené, je zřejmé, že bylo z logiky věci třeba úrok obvyklý z částky dorovnání dopočítat. Navíc úročení úrokem obvyklým dovodil také Nejvyšší soud^[3] (byť ve vztahu k nepravému vytěsnění – není však důvod, proč by tomu v případě pravého vytěsnění mělo být jinak). Nově je pak stanoveno, že se doplatek úrokem obvyklým úročí ode dne přechodu vlastnického práva, tudíž soud zřejmě nebude zkoumat případné prodlení vytěsněných vlastníků listinných účastnických cenných papírů s jejich předáním společnosti (srov. § 388 odst. 2 ZOK). Celkovou částku dorovnání pak soud navýší také o úrok z prodlení, aniž zákonodárce stanovil, od jakého okamžiku by měl být úrok z prodlení počítán, tak jako je tomu v případě úroku obvyklého.

Nad výše uvedené ustanovení § 390 odst. 3 ZOK obsahuje také zvláštní úpravu práva na náhradu nákladů řízení, když stanoví, že vytěsnění vlastníci účastnických cenných papírů, kteří se dovolali práva na dorovnání, mají právo na náhradu v řízení účelně vynaložených nákladů. Mezi odborníky jsou vedeny diskuze o tom, zda lze toto ustanovení chápat tak, že přiznává právo na náhradu nákladů řízení vytěsněným vlastníkům bez ohledu na to, zda jsou v řízení úspěšní či nikoliv s odkazem na jejich ochranu^[4], anebo zda toto právo vytěsněným vlastníkům vzniká v závislosti na jejich úspěchu ve věci.^[5] S ohledem na systematické zařazení tohoto práva do ustanovení upravujícího rozhodnutí, kterým bylo právo na dorovnání přiznáno a na znění samotného zákona, které hovoří o právu vytěsněných vlastníků, kteří se práva na dorovnání *dovolali* (což je třeba chápat ve smyslu úspěšného se dovolání, nikoliv pouze ve smyslu uplatnění práva), je třeba dospět k závěru, že právo na náhradu nákladů řízení je také v případě řízení o přiznání práva na dorovnání vázáno na úspěch ve věci. Opačný výklad by navíc mohl vést ke zneužívání práva na dorovnání, neboť by vytěsnění vlastníci jeho uplatněním u soudu neriskovali ničeho, když by náklady na případné soudní řízení nesl hlavní akcionář bez ohledu na jeho výsledek.

Právo na dorovnání bylo novelizováno v míře, která zásadně přesahuje rozsah tohoto stručného zamyšlení nad soudním rozhodnutím, kterým bylo přiznáno právo na dorovnání. Při důkladném zkoumání je však zřejmé, že právní úprava po novelizaci stále skýtá mnoho prostoru pro vyjasnění a zpřesnění.

Jiří Kvaček

Weinhold Legal

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333
Fax: +420 225 385 444
e-mail: wl@weinholdlegal.com

[1] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4712/2007 ze dne 16. prosince 2009, publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek jako R 104/2010 civ.

[2] Důvodová zpráva k zákonu č. [33/2020](#) Sb., kterým se mění zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. [458/2016](#) Sb., a další související zákony, k bodům 420 až 425.

[3] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 4492/2010 ze dne 18. září 2012.

[4] Srov. ŠUK, P. in ŠTENGLOVÁ, I. HAVEL, B., CILEČEK F., KUHN, P., ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 768 - 769.

[5] DOLEŽIL, T. a LASÁK, J. in VYBÍRAL, P. in ALEXANDER, J., ARABSZ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KUBÍK, M., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L., POKORNÁ, J., ŠILHÁN, J., VYBÍRAL, P. Zákon o obchodních korporacích: Komentář. Wolters Kluwer, stav ke dni 1. ledna 2014 [online v systému ASPI]. [cit. dne 5. března 2020], § 390 odst. 3.

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)